

Ribsbredvingemøl kan totalskade solbær og ribs

Ny skadevolder i buskfrugt kan ødelægge hele plantagen, især økologiske eller usprøjtede. Vær opmærksom på symptomer i din egen plantage

Ribsbredvingemøl, *Lampronia capitella*, er en skadevolder, som tilsyneladende er under udbredelse i Danmark. Skadevolderen rapporteres som et almindeligt og ind i mellem alvorligt skadedyr i de nordiske og baltiske lande samt i Rusland. Ribsbredvingemøl angriber solbær og ribs og er især et problem i usprøjtede plantager. Det er i økologiske plantager, at der først er opdaget angreb. Her forekommer alvorlige skader og udbyttenedgange.

Tidspunkt for bekæmpelse er vigtig

Larven sidder skjult inde i knopperne om foråret og udhuler knoppen. Skaden på knopperne kan blive så voldsom, at næsten hele udbyttet fjernes, hvis skadevolderen ikke bekæmpes. Larven er meget vanskelig at bekæmpe, fordi den opholder sig beskyttet inde i knoppen. I økologiske plantager var der i 2011 en mindre effekt af midlet Dipel, der indeholder bakterien *Bacillus thuringiensis*,

ved behandlinger i april og maj. Midlet Spruzit Neu, der indeholder pyrethrum, er afprøvet fra marts til maj 2012, hvor det havde en effekt ved fem behandlinger. (Sigsgaard L. et al. 2013. Rapport fra KU). Både Dipel og Spruzit Neu har ringe effekt, fordi de er kontakt- og ædemidler, som ikke kommer i berøring med larven, når den sidder beskyttet inde i knoppen. For at optimere bekæmpelsen er det vigtigt at kunne behandle på det rigtige tidspunkt og ramme skadevolderen, når den er tilgængelig.

Ribsbredvingemøllene angriber typisk → endeknoppen på skuddet først. Det kan som oftest ses ved, at bladene i skudspidsen dør. Her solbær sidst i april 2014.

↑ Ribsbredvingemøl kan være et alvorligt skadedyr, specielt i usprøjtede eller økologiske plantager. I foråret 2014 var der den 22. april næsten ingen blade tilbage på ribsbuskene i en økologisk plantage på Sjælland som følge af totalt angreb af ribsbredvingemøl. Buskene fik blade igen senere på sæsonen, men der var ingen høst.

Feromoner fra Sverige

I Finland er ribsbredvingemøl også et alvorligt skadedyr. Her har de prøvet massefangst ved brug af feromonfælder, men det virkede ikke godt nok. Selve flyvningen af møllene er let at se ude i plantingen. Møllene flyver sidst i maj på de første varme dage, hvor vi har nået en temperatursum på 250 med start ved fem grader. Det vil sige summen af gennemsnitsdøgntemperatur over fem grader. Flyvningen fortsætter to-tre uger. På Lund universitet i Sverige har professor Christer Löfstedt og hans team identificeret og syntetiseret det specifikke kønsferomon for ribsbredvingemøl. Men de arbejder stadig med at udvikle og forfine feromonet.

I 2014 og 2015 fik vi i Danmark noget af det dyrebare, kunstige feromon fra Sverige til at bestemme flyvetidspunktet for ribsbredvingemøl. Samtidig havde vi mulighed for at bekæmpe de voksne møl med Spruzit Neu. Til gengæld fik universitetet i Lund lov til - i danske

plantager - at fange nogle voksne møl, som skal bruges til at forfine feromonerne og forhåbentlig over tid til at udvikle mulighed for feromonforvirring af denne skadevolder.

Fangst med feromoner i Danmark

I 2014 og 2015 satte GartneriRådgivningen feromonfælder op hos tre buskfrugtavlere: To økologiske og én konventionel. I 2014 var der stor fangst af ribsbredvingemøl hos de tre avlere, som er lokaliseret på Sjælland og Fyn. Flyvningen fandt sted fra 21. maj til 4. juni og var kraftigst først i perioden.

↑ Fangst af voksne ribsbredvingemøl den 4. juni 2014 i konventionelle ribs. Det syntetiserede, kønsspecifikke feromon til ribsbredvingemøl på gummikapslen fra Sverige virker og har tiltrukket hanner af møllet.

← Skader fra ribsbredvingemøl kan ses i flere år og også om vinteren. Her har endeknoppen været angrebet, og grenen reagerer ved at dele sig i flere og mere svage skud. På grenen ses også en knop med den typiske skålformede stab, hvor ribsbredvingemøllet har ædt knoppen sidste år.

I år startede flyvningen af ribsbredvingemøl den 21. maj på Sjælland, hvor der blev fanget mange møl. I fælderne på Fyn blev der fundet ingen eller meget få møl i 2015.

I den konventionelle plantage blev det voksne møl bekæmpet med midlet Karate og i en økologisk plantage med midlet Spruzit Neu. Bekæmpelsen har haft nogen virkning. I den økologiske plantning er der i år et middeludbytte af solbær, selv om der stadig ses tydelige skader af møllet. Den optimale bekæmpelse vil være, hvis der var et systemisk middel til rådighed, som kunne ramme larverne, mens de sidder skjult inde i knopperne. ■

Skader efter ribsbredvingemøl

De små larver overvintrer i jordoverfladen eller nederst i buskene i kokoner.

- Når solbærknopperne begynder at vokse om foråret, kravler larverne ind i knopperne.
- Skjult inde i knopperne spiser larverne blade- og blomsteranlæg.
- Larven efterlader skålformede fordybninger, der hvor knopperne skulle have siddet.
- Disse angreb kan ses i op til et par år.
- Endeknoppen på skuddene angribes først. Skuddene forgrenes og danner flere små svage skud.
- Larverne forpupper sig. På de første varme dage over 20 grader - sædvanligvis sidst i maj - klækker møllene og flyver.
- Ribsbredvingemøllet lægger æg i umodne grønne bær.
- Larven spiser frøene i bærret og forlader bærret inden modning.
- Bærret tvangsmodnes, og der ses typisk et lille hul i bærret.

IPM projekt

Arbejdet med ribsbredvingemøl er en del af IPM-rådgivning.

I 2014-2015 gennemfører GartneriRådgivningen et IPM projekt hos bæravler Anders Møller Andersen, Svindinge, Fyn.

I projektet undersøges forekomsten og flyvningen af ribsbredvingemøl. Anders Møller Andersen dyrker 12 hektar med solbær.

